

Список використаних джерел

1. Нанівський В., Лешкович Т. Перспективи використання поліграфа у кримінальному судочинстві. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1 (34). С. 33–38.
2. Конституція України. Від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 05.04.2022).
3. Чи можна обманути поліграф? URL: https://infomalin.biz/news/rizne/ukrayina/chi-mozhna-obmanuti-poligraf*.html (дата звернення: 05.04.2022)

Яремко О.М.

к.ю.н., доцент

доцент кафедри психології та соціальної роботи,

Західноукраїнський національний університет

адвокат

ПРАВО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА ОТРИМАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

17 січня 2019 р. прийнято Закон України «Про соціальні послуги» (набрав чинності з 01 січня 2020 р.) [2], що значно пронизав вітчизняну політику у сфері надання соціальних послуг конституційним принципом: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1]. Насамперед, окрім подолання складних життєвих обставин проголошено дві додаткові цілі надання соціальних послуг: профілактика складних життєвих обставин і мінімізація негативних наслідків складних життєвих обставин (ст. 2); запроваджено сімнадцять базових соціальних послуг, отримання яких гарантується на місцевому рівні кожному громадянину, за його

місцем проживання/перебування (ст. 1); розширено коло суб'єктів надання соціальних послуг (ст. 13) і коло отримувачів соціальних послуг (ст. 12), а також впроваджено їх (надавачів і отримувачів) Реєстри (ст. 15); визначено випадки надання соціальних послуг в обов'язковому порядку (ст. 21) тощо.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» (п. 15 ч. 1 ст. 1) і Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (ч. 1 ст. 1) внутрішньо переміщені особи є особами, що знаходяться у складних життєвих обставинах: їх змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Порядок надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам визначено Постановою Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг» від 01.06.2020 № 587 [4] і Наказом Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Класифікатора соціальних послуг» 23.06.2020 № 429 [5].

Кожен, хто має статус внутрішньо переміщеної особи, соціальні послуги з інформування, консультування, надання притулку, представництва інтересів, перекладу жестовою мовою, а також соціальні послуги, що надаються екстрено (кризово), може отримати за рахунок бюджетних коштів.

Внутрішньо переміщені особи мають право на надання інформації з питань соціального захисту населення, з отримання медичної, правової допомоги, адміністративних послуг, а також інших видів допомоги, робіт, послуг (*послуга інформування*). Вони можуть отримати допомогу в аналізі їх складної життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх

вирішення, складанні плану виходу з їх складної життєвої ситуації, а також отримати психологічне консультування (*послуга консультування*) [5].

Внутрішньо переміщені особи можуть скористатися послугою представництва інтересів, що полягає: у ведення переговорів від їх імені за дорученням; у допомозі в оформленні або відновленні документів; у сприянні в реєстрації місця проживання або перебування; у допомозі в розшукуванні рідних і близьких, відновленні родинних і соціальних зв'язків; у сприянні в забезпеченні доступу до ресурсів і послуг за місцем проживання/перебування, встановленні зв'язків з іншими фахівцями, службами, організаціями, підприємствами, органами, закладами, установами тощо [5].

Особливо важливими для внутрішньо переміщених осіб є отримання таких двох послуг як *надання притулку* і *натуральна допомога*.

Надання притулку як соціальна послуга для внутрішньо переміщених осіб передбачає: надання таким особам ліжко-місць з комунально-побутовими послугами; забезпечення твердим, м'яким інвентарем, одягом, взуттям, харчуванням; створення умов для здійснення санітарно-гігієнічних заходів, дотримання особистої гігієни; організація збереження особистих речей; допомога в організації взаємодії з іншими фахівцями, службами [5].

Натуральна допомога як соціальна послуга полягає у наданні внутрішньо переміщеним особам харчових продуктів, засобів і предметів особистої гігієни, санітарно-гігієнічних засобів і засобів догляду, одягу, взуття та інших предметів першої необхідності. Таких осіб надавачі соціальних послуг зобов'язані забезпечити харчуванням, паливом, пошиттям і ремонтом одягу та/або взуття, перукарськими послугами, пранням білизни та одягу, ремонтними роботами тощо [5].

Російсько-українська війна, що триває з 2014 р. і набула активної фази з 24 січня 2022 р., «оживила» у нашому суспільстві й проблему

надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам. І ми спостерігаємо, що, держава і органи місцевого самоврядування здатні забезпечити надання внутрішньо переміщеним особам соціальних послуг із консультування, інформування, представництва інтересів, але не готові ефективно забезпечити надання притулку і натуральної допомоги. У той же час виконання даних функцій взяли на себе волонтери і приватний сектор, що є свідчення існування в Україні справжнього громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (редакція від 01.01.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/card2#Card> (дата звернення: 04.04.2022)
2. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019. № 2671-VIII (редакція від 27.04.2022) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 04.04.2022)
3. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 (редакція від 21.03.2022)
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг» від 01.06.2020 № 587 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.04.2022)
5. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Класифікатора соціальних послуг» 23.06.2020 № 429 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text> (дата звернення: 04.04.2022)